

ΒΙΒΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

36

Μόσχος Γκουτζιούδης

**ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΕΤΟΣ, ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ
ΚΑΙ Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ**

**Συμβολή στη διαμόρφωση της χριστιανικής
σωτηριολογίας**

Ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ δύναμις Θεοῦ ἐστὶ

*ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. ΠΟΥΡΝΑΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2006*

BIBLIOTHECA BIBLICA

36

**JUBILEE, MELCHIZEDEK
AND THE EPISTLE TO THE HEBREWS**

A contribution to the formation of Christian soteriology

Ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ δύναμις Θεοῦ ἐστὶ

POURNARAS PUBLICATIONS

THESSALONIKI 2006

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	9
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. Η καινοδιαθηκική θεώρηση της σωτηρίας.....	31
2. Η γενικότερη προβληματική της αφέσεως των αμαρτιών στην Καινή Διαθήκη.....	42
3. Στόχος και διάταξη της εργασίας.....	44

Μέρος Πρώτο

**ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΣΤΗΝ ΠΡΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΕΠΟΧΗ**

Κεφάλαιο 1

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΩΒΗΛΑΙΟΥ ΕΤΟΥΣ

1. Ιστορία της έρευνας	51
2. Ο Θεσμός του ιωβηλαίου έτους.....	59
α) Σάββατο.....	59
β) Σαββατικό έτος.....	62
γ) Ιωβηλαίο έτος.....	68
3. Ετυμολογία του όρου <i>yôbēl</i>	80
4. Το πρόβλημα του ημερολογίου	82
5. Προέλευση και χρονολόγηση των διατάξεων του Λευ. 25	94
α) Αγρανάπαυση κάθε έβδομο έτος.....	94
(i) Έξοδος 23:10-11.....	94
β) Παραγραφή χρεών στο έβδομο έτος.....	95
(i) Δευτερονόμιο 15:1-11.....	95
(ii) Δευτερονόμιο 31:10-11.....	97
γ) Απελευθέρωση δούλων στο έβδομο έτος.....	98
(i) Έξοδος 21:1-11	98
(ii) Δευτερονόμιο 15:12-18.....	102
δ) Ο θεσμός του <i>gô'ēl</i>	105
ε) Χρονολόγηση και αξιολόγηση του θεσμού του ιωβηλαίου	108
6. Παράλληλοι κοινωνικοί θεσμοί σε άλλους πολιτισμούς.....	116

α) Μεσοποταμία	114
β) Συρία	124
γ) Αίγυπτος.....	126
δ) Ελλάδα	129
ε) Ρώμη.....	137
στ) Λοιπές περιπτώσεις.....	140

Κεφάλαιο 2

Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΙΩΒΗΛΑΙΟΥ ΕΤΟΥΣ

1. Τα κοινωνικά/οικονομικά στοιχεία του ιωβηλαίου έτους.....	141
α) Κοινωνική διαστρωμάτωση της κοινωνίας που υπονοείται.....	141
β) Αγροτική οικονομία και μέθοδος παραγωγής.....	150
γ) Αποκατάσταση της κοινωνικής ισορροπίας.....	159
2. Τα λατρευτικά στοιχεία του ιωβηλαίου έτους.....	163
α) Η πρώτη του έτους.....	163
β) Η Ημέρα του Εξιλασμού.....	168
γ) Η εορτή της Σκηνοπηγίας.....	174
3. Τα θεολογικά στοιχεία του ιωβηλαίου έτους.....	174
α) Ο Γιαχβέ είναι ο μόνος κάτοχος της γης.....	177
β) Ο Γιαχβέ λύτρωσε τον Ισραήλ από τη δουλεία της Αιγύπτου ...	180
γ) Η σύναψη της διαθήκης.....	183
4. Σαββατικό και ιωβηλαίο έτος πριν τη βαβυλώνια αιχμαλωσία.....	185
5. Σαββατικό και ιωβηλαίο έτος μετά τη βαβυλώνια αιχμαλωσία	192
α) Παλαιά Διαθήκη.....	192
β) Απόκρυφη γραμματεία.....	197
γ) Χειρόγραφα του Κουμράν.....	199
δ) Φίλων	205
ε) Ιώσηπος	207

Κεφάλαιο 3

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ

1. Ιστορία της έρευνας	209
2. Ο Μελχισεδέκ στην Παλαιά Διαθήκη	216
α) Γεν. 14:18-20.....	216
β) Ψλ. 109:4	227
γ) Η υπόθεση του Ιησ. 5:13-15.....	237

3. Ο Μελχισεδέκ στην απόκρυφη γραμματεία.....	239
α) Η περίπτωση των Ιωβηλαίων 13:24-28.....	239
β) Ψευδο-Ευπόλεμος	241
4. Ο Μελχισεδέκ στα χειρόγραφα του Κουμράν	242
α) Απόκρυφο της Γενέσεως (1QapGen)	242
β) Μιδράς στον Μελχισεδέκ (11QMelch)	245
γ) Διαθήκη Αμράμ (4QAmram ^b)	265
δ) Ύμνοι για το ολοκαύτωμα του Σαββάτου (4QShirShabb ^b)	270
5. Ο Μελχισεδέκ στους Φίλωνα και Ιώσηπο.....	275
α) Ο Μελχισεδέκ στα έργα του Φίλωνα	275
β) Ο Μελχισεδέκ στα έργα του Ιωσήπου	279
6. Σύνοψη: Οι δύο διαφορετικές παραδόσεις για τον Μελχισεδέκ	281

Μέρος Δεύτερο

ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΣΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Κεφάλαιο 4

ΕΜΜΕΣΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΝΥΞΕΙΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΙΩΒΗΛΑΙΟΥ ΕΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

1. Το ιωβηλαίο έτος κατά την εποχή της Καινής Διαθήκης.....	287
2. Η ορολογία της αφέσεως των αμαρτιών στην Καινή Διαθήκη	290
3. Καινοδιαθηκικά δεδομένα και μεθοδολογική διευκρίνιση.....	295
4. Νύξεις στο θεσμό μέσω της ιωβηλαικής αφέσεως των αμαρτιών....	299
α) Ο Ιησούς και ο Νόμος (Μτ. 5:21-26).....	299
β) Η εντολή της αγάπης προς τους εχθρούς (Μτ. 5:48 και Λκ. 6:34-38).....	301
γ) Το αίτημα της Κυριακής Προσευχής για την άφεση (Μτ. 6:12//Λκ. 11:4)	304
δ) Η προϋπόθεση της θεϊκής συγνώμης (Μτ. 6:14-15).....	312
ε) Η παραβολή των οφειλετών (Λκ. 7:41-42).....	313
στ) Η συγνώμη για τον αδελφό (Μτ. 18:18 και 21-22// Λκ. 17:3β-4)	316
ζ) Η παραβολή του κακού δούλου (Μτ. 18:23-35).....	318
η) Η παραβολή του άδικου διαχειριστή (Λκ. 16:1-8α).....	321
5. Αναφορές και νύξεις στο θεσμό σε σύνδεση με το πρόσωπο του Ιησού	325
α) Η απόρριψη του Ιησού στη Ναζαρέτ (Λκ. 4:16-30)	325

β) Οι μακαρισμοί (Μτ. 5:3-12//Λκ. 6:20-23).....	333
γ) Το ερώτημα του Ιωάννη (Μτ. 11:2-6//Λκ. 7:18-23).....	337
δ) Η συζήτηση για την αιώνια ζωή (Μτ. 19:16-22//Μκ. 10:17-22//Λκ. 18:18-23)	342
ε) Ο Ιησούς και ο Ζακχαίος (Λκ. 19:1-10)	344
στ) Η άφεση των αμαρτιών στα Εφ. 4:32 και Κολ. 3:13.....	347
6. Σύνοψη.....	349

Κεφάλαιο 5

ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

1. Προλεγόμενα στην έρευνα της προς Εβραίους.....	351
α) Τα εισαγωγικά προβλήματα της προς Εβραίους.....	351
β) Η θεολογική σπουδαιότητα της προς Εβραίους.....	357
γ) Κριτική αποτίμηση της σύγχρονης έρευνας.....	361
2. Ο Μελχισεδέκ υπό το πρίσμα των νέων ερμηνευτικών προ- σεγγίσεων.....	373
3. Ανάλυση της ευρύτερης ενότητας Εβρ. 5:1-7:28	384
α) Δομική ανάλυση της ενότητας Εβρ. 5:1-7:28.....	384
β) Το υμνικό υλικό της ενότητας Εβρ. 5:1-7:28.....	389
γ) Η ερμηνευτική τεχνική του συγγραφέα	393
4. Ερμηνευτική ανάλυση των αναφορών στον Μελχισεδέκ.....	399
α) Ο συνηθισμένος αρχιερέας και ο αρχιερέας Χριστός (5:1-10)...	399
β) Επίκριση της νωθρότητας και ενθάρρυνση της πίστης (5:11-6:20).....	402
γ) Ο Μελχισεδέκ ανώτερος των λευιτών ιερέων (7:1-10)	402
δ) Ο Ιησούς αιώνιος ιερέας <i>κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ</i> (7:11-28)	415

Κεφάλαιο 6

ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΕΤΟΣ, ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΑ

1. Αξιολόγηση των δεδομένων της προς Εβραίους.....	433
α) Η προσωπικότητα και ο ρόλος του Μελχισεδέκ.....	433
β) Ο λόγος της επιλογής του Μελχισεδέκ	438
γ) Σαββατική και ιωβηλαική ορολογία.....	442
δ) Η κοινωνική κατάσταση της παραλήπτριας κοινότητας.....	452

2. Λυτρωτικές προσωπικότητες με ρόλο παρόμοιο με εκείνον του ουράνιου Μελχισεδέκ.....	461
α) Η περίπτωση της Διαθήκης Λευί.....	461
β) Αραμαϊκή Αποκάλυψη (4Q246) και 4QCatena ^a (4Q177).....	465
γ) Η περίπτωση της Μεσσιανικής Αποκάλυψης (4Q521).....	467
3. Ο ουράνιος Μελχισεδέκ και η άφεση των αμαρτιών σε μεταγενέστερα κείμενα.....	472
α) NHC IX,1.....	473
β) Β΄ βιβλίο του Ιεού.....	480
γ) Δ΄ βιβλίο του Πίσις Σοφία.....	482
δ) Β΄ Ενώχ.....	484
4. Η σύνδεση του ιωβηλαίου έτους με τον αναμενόμενο λυτρωτή.....	490
5. Ο σωτηριολογικός ρόλος του Χριστού στην προς Εβραίους και του Μελχισεδέκ στο 11QMelch.....	498
α) Η αρχιεροσύνη ως προϋπόθεση της αφέσεως των αμαρτιών.....	499
β) Η κρίση ως διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης.....	503
γ) Η σωτηρία ως αποτέλεσμα του λυτρωτικού έργου.....	504
6. Η συμβολή της προς Εβραίους στη διαμόρφωση της χριστιανικής σωτηριολογίας.....	509
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	515
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	521
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΗΓΩΝ.....	583
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.....	605
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ.....	615
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ ΟΡΩΝ.....	621
TABLE OF CONTENTS (in English).....	623
SUMMARY (in English).....	627